9e JAARGe. № 182.

OOSTPOST

SOERABAYASCHE COURANT

Prijs der Inteekening.
Voor Soerabaya ℘ jaar ƒ 24.– ℘ halfjr ƒ 12.– ℘ maand ƒ 2.–
„ Java. „ do. „ 30.– „ do. „ 15.–
„ Buitenb. „ do. „ 36.– „ do. „ 18.–
„ Europa. „ do. „ 50.–
De OOSTPOST verschijnt dagelijks met uitzondering van den Zondag.

DINGSDAG 6 AUGUSTUS 1861.

Prijs der Advertentiën.
De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld,
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.
Voor doorloopende annonces kunnen schikkingen worden getroffen.

VERTREK DER LANDMAIL
In de maand Augustus den 9den en 26sten

ADVERTENTIEN.

VEILING VAN DOORGEKAPT KOPERGELD.

De Resident van *Soerabaija* maakt bekend, dat **op Woensdag den 14den Augustus 1861** bij 's lands pakhuizen te Soerabaija in het openbaar zullen worden opgeveild 400,000 Amsterdamsche ponden DOORGEKAPT KOPERGELD, waarvan een monster bij gemelde pakhuizen ter bezigtiging ligt.

De verkoop zal geschieden op de voorwaarden bedoeld in de Javasche Courant van den 22 dezer no. 50.

SOERABAYA, *De Resident voornoemd,*
29 *Junij* 1861. Namens denzelve
De Assistent Resident voor de Comptabiliteit,
(1014) **W. HAPPÉ.**

(*Voor het land.*) Naar aanleiding eener van hooger hand bekomen magtiging zal op *Zaturdag den 24 Augustus a. s.* des morgens ten 8 ure, door den ondergeteekende ten zijne bureele publiek

UITBESTEDING

worden gehouden voor de **LEVERING VAN DIVERSE ARTIKELEN VAN INLANDSCHEN OORSPRONG** ten behoeve van den **Artillerie Constructie winkel**, gedurende het jaar 1862.

Omtrent de voorwaarden dezer uitbesteding kunnen dagelijks van des mogens 8 tot des namiddags 1 ure (*Zondagen uitgezonderd*), ten bureele van den ondergeteekende de verdere inlichtingen verkregen worden; alwaar eene opgave der marktprijzen van de onderscheidene artikelen ter speculatie van gegadigden ter lezing zal gereed liggen.

De Directeur van den Artillerie-Constructie Winkel
Bij ontstentenis
(1189) *De Onder directeur.*
DOORMAN.

WEGENS REPARATIE

Aan de bruggen van de Simpangsche poort, wordt de passage over dezelve aanstaanden *Woensdag*, tot nader bekendmaking afgesloten.

De Ads. Resident voor de policie,
SOERABAYA, **E. DIBBETS.**
5 *Augustus* 1861. (1198)

VENDU DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Woensdag den 7den Augustus 1861.

Bij de heeren *Hill Brockman & Co*, te Kalimaas, van 37 paarden, van Makasser en gelijktijdig,

Bij de heeren *Gebrs. Perret & Co*, in de stad van diverse goederen.

Op Donderdag den 8sten Augustus 1861.

Bij den luitenant *Epke* in het militair kampement van meubelaire goederen en

Aan de kampong Bandaran te Kalimaas van 2000 stuks balken, van den heer *Bruno*.

Op Vrijdag den 9den Augustus 1861.

Bij de heeren *Lloyd & Co*, aan de Kalimaas van diverse goederen.

Op Zaturdag den 10den Augustus 1861.

Bij de heeren *Zanthuis & Co*, te Groedo, van eene partij houtwerken. (1176)

GEBOORTEN.

Bevallen van eenen *ZOON*, A. DE SONNAVILLE echtgenoote van
J. C. ROTTER.
Soerabaija, 5 *Augustus* 1861.
Eenige kennisgave. (1200)

PAARDEN VENDUTIE.

Na afloop der vendutie

van 59 Australische PAARDEN,
zullen de ondergeteekenden
Op Dingsdag den 6den Augustus 1861
EN
Op Woensdag den 7den Augustus
daaropvolgend in de pakhuizen van de Heeren

HILL BROEKMAN & CO,

aan den Kaliemaas nog laten verkoopen:

250 Sumbawa PAARDEN pas aangebragt per het Nederl. Ind. barkschip *Oosterling Ing Soen*, van Sumbawa.

Onder deze PAARDEN zijn verscheidene schoone spannen WAGENPAARDEN en RIJPAARDEN van boven de 4 voet.

De PAARDEN zijn dagelijks te bezigtigen aan de stallen op Kaliemaas.

Ook zullen nog verkocht worden eenige ledige halve WATERLEGGERS.

De Agenten,
(1167) P. KERVEL & CO.

VENDUTIE
Op den 10den Augustus,
TE GROEDO.

Van plus minus **1800** stuks **BALKEN**, liggende voor den afvoer zeer geschikt.
(1073) **ZANTHUIS & CO.**

Op de VENDUTIE
van den 14den dezer

bij 's lands pakhuizen, zullen de ondergeteekenden **vóór de veiling van doorgekapt kopergeld** verkoopen **1/6 aandeel van een steenenhuis en erf,** staande in de *Nieuw Holland Straat*, toebehoorende aan de ERVEN REISNER.

Hetzelve is ook uit de hand te koop.

Informatien bij
(1175) DE STURLER & FAGNOTTI.

BOEKEN VENDUTIE.

Op Woensdag den 21sten Augustus 1861
des avonds ten 7 ure zal ten huize van den heer
W. C. NASH,
in de Societeitstraat alhier worden verkocht:

Eene fraaije collectie Boekwerken,

behoorende tot de nalatenschap van Wijlen den WelEd. Heer

W. H. NASH,

waarvan de Catalogus gratis verkrijgbaar is bij de HH.

GEBRS. GIMBERG & Co.

Op bovenstaande vendutie zullen ook worden verkocht, **twee aandeelen** in de *Soerabaijasche Zee Assurantie Maatschappij.* (1194)

DINGSDAG den 27sten AUGUSTUS 1861,
zal te **Grissee**
publiek worden verkocht:
het Ned. Ind. gekoperd Barkschip

BINTANG TIMOOR,

met deszelfs inventaris, toebehoorende aan Z. H. SULTHAN MOEDA OEMAR KAMALOEDIN van *Sambas* metende volgens zeebrief 100 lasten.

(1188) **EHRENTREICH Jr.**

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

Vertrekdagen der stoomboot
OENARANG.

EENE ZAAK.

Novelle door G. Keller.

(*Vervolg.*)

— Wat krijg ik, als ik bij hen en bij je vriend Delor een aandeel plaats? Neen ik wil er niets voor hebben, alleen voor de eer, doe ik het. Jongen, Jongen, Grazer, dat zou grappig zijn." En Horks wreef met de vlakke handen over zijne knieën, en zijne scherp gesneden gelaaispieren schenen te glinsteren, terwijl zijn klient hem met een dof, impassible gezigt aanstaarde. Die geheele erfenis was hem onverschillig; als Delor geen predikant ware geweest, had deze hem welligt kunnen bewegen om er van af te zien, maar als een predikant iets verlangde, was het voor Grazer genoeg om het tegendeel te willen. Zoo hij dus de erfenis niet had opgegeven, hij deelde volstrekt niet in de verheuging van den zaakwaarnemer die van zijn kant ook meer uitwendig dan inwendig vrolijk was. Die eerste drie overeenkomsten bevielen hem wel zoo goed — als die Delor maar niet tusschen beiden was gekomen, zou hij nu rustig zijn inkomentje trekken en Grazer er zooveel van mededeelen als hij goed vond of deze behoefde voor de aanschaffing van chemicaliën en andere materialen. Want, zoo Grazer aan de erfenis zich niet gelegen liet liggen, een man als Horks, die hem gedurig kleine voorschotten deed, was voor hem te onmisbaar om den band, die hem aan dezen hechtte, te verbreken. Hij van zijn kant had zich slechts verbonden in de zaak der erfenis altijd zijn zaakwaarnemer te laten handelen, of althans niets te doen dan met diens medeweten en goedvinden. Beiden hadden derhalve belang het contract na te leven, maar terwijl Grazer er slechts een middel in zag om tot zijne groote uitvinding te komen, beschouwde Horks ze als eene vaste bron van inkomst, die met andere bronnen van dien aard hem in staat stelde te leven. Indien zij ophield te vloeijen was hij eene krachtige veer uit zijn vleugel kwijt, en hij moest dus wel het uiterste beproeven om die veer te behouden.

Maar nu moest men actionarissen vinden. Actionnarissen van vijftig gulden zijn ligter bijeen te brengen dan van vijf duizend, vooral wanneer men zulk een dividend toezeide als Horks deed, onder voorbehoud natuurlijk, dat hij tegen onvoorziene gebeurtenissen niet garanderen kon, maar die waren „niet te voorzien."

— Als het niet onbescheiden is Grazer, zou ik dan mogen weten, waar gij uw aandeel denkt te plaatsen?" vroeg Horks, die het doorzigt van zijn klient wantrouwde en vreesde dat door het onvoorzigtig uitgeven van een aandeel de zaak bemoeijelijkt zou worden.

— Is het noodig u dat te zeggen, mijnheer Horks?"

— Zoo als gij wilt, maar voor de rigtige administratie begrijpt ge, is het wenschelijk dat ik het weet."

Grazer dacht een oogenblik na: — De naam komt niet verder, niet waar?"

— Het zal een heilig geheim voor mij blijven."

— Carolina Scherver."

— De zuster van den burgemeester van Oldenzaal?" vroeg Horks, die zoo min den burgemeester van Oldenzaal als diens naam of familie kende, maar door die vraag wat meer hoopte te vernemen. Grazer zag dan ook den strik niet, maar antwoordde openhartig, dat hij het niet geloofde, dat jufvrouw Scherver eene kennis was van vroegere dagen en de zuster van.... van.... 't Hooge woord kon er niet uit.

— O van den generaal Scherver?" vroeg Horks weder, een generaal van dien naam fingerende.

— Neen, van dominé Scherver."

— Wat zegt ge! gij Herman Grazer, plaatst uw aandeel in een dominé's familie! Dat had ik nooit van je gedacht, maar jongen, zijt ge zoo zeker, dat zij 't nemen zal? Als broerlief er achter komt, kon dat wel eens misloopen."

— Laat dat aan mij over. Jufvrouw Scherver zal mijne verwachting niet te leur stellen."

Horks dacht een oogenblik na en herinnerde zich wat Grazer omtrent eene gelofte had gezegd, toen keek hij naar het kopje tegen den wand en zijn vinger dreigend naar Grazer opheffende zeide hij schertsend:

— Grazertje, Grazertje, daar zit meer achter."

— Mijnheer Horks, ik verzoek u met die zaak niet te spotten.

— Ik spotten!" zeide de zaakwaarnemer opstaande, „dan kent gij mij niet. Nu wij zullen het zoo maar voor afgesproken houden, Grazer. Over een paar maanden hebben wij onze actionnarissen en gij houdt u aan 't oude akkoord: al wie er komt wordt naar mij gerenvoyeerd."

— Horks vertrok en Grazer nam, om zich te verpoozen, eenige proeven betreffende de kleinigheid die nog

Kapitein **S. van Huistijn,**

Van **Batavia**	naar **Samarang**	3	en 18	Augustus.
„ **Samarang**	„ **Soerabaija**	6	„ 21	„
„ **Soerabaija**	„ **Samarang**	10	„ 25	„
„ **Samarang**	„ **Batavia**	12	„ 27	„

De Agenten,

(1178) **ADAM & CO.**

HET STOOMSCHIP

KONINGIN DER NEDERLANDEN.

Kapitein E. Lewis

Vertrekt naar BATAVIA via SAMARANG op *Woensdag den 7den Augustus.*

Adres bij

(1177) **W. CORES DE VRIES.**

STOOMVAART

langs de Noordkust van Java.

Gedurende de maand Augustus,

is het vertrek der stoomschepen.

Van SOERABAYA via SAMARANG naar BATAVIA, bepaald *op den* 7den, 15den, 22sten & 29sten.

Adres bij

(1164) **W. CORES DE VRIES.**

Eene groote collectie nog zeer bruikbare

COURANT LETTERS als:

MEDIAAN romein en cursijf
DESSENDIAAN „ „
GARMOND „ „
BREVIER „ „

Te bevragen bij de uitgevers van den *Oostpost.*

(1172)

---

tegen ultimo September,

Een zeer ruim, luchtig, droog en gezond **HEEREN HUIS** gelegen even buiten de stad, voorzien van **negen ruime kamers, voor en achtercorridor, paarden stal en koetshuis,** en **alle noodige bijgebouwen,** als: **keuken, dispens, badkamer, bediendenskamers** en **alle verdere gemakken** die worden vereischt.

Te bevragen bij den uitgever dezes. (1192)

EEN WOONHUIS

met verdieping.

bij

(1197) **R. E. REIJNEKE.**

TE HUUR

EEN HUIS

op Genteng,

te bevragen bij

(1168) **OECHSMAN.**

JAVA HOTEL

KALIEMAAS.

De ondergeteekende heeft de eer, het publiek bekend te stellen, dat zij haar logement op heden heeft overgedaan aan den Heer **R. Schlupman.**

WED. JENSEN,
Holm.

(1191)

BENOODIGD

Op eene TABAKS-ONDERNEMING een **OPZIENER,** die grondig met het vak bekend is, meu vervoege zich bij

(1193) **ADAM & CO.**

Personen bekend met onze koloniale aangelegenheden en bereid om tegen billijk honorarium daarover *leadingartikelen* aan een dagblad te leveren, of wel genegen om zich met de geheele redactie van dat blad te belasten en zich bij de zaak te interesseren, gelieven zich persoonlijk dan wel schriftelijk te wenden aan

De uitgevers van den Oostpost,

(991) **LE ROY & CO.**

De ondergeteekende betuigt hierbij openlijk zijnen dank aan den hoofdschout **Oostenweeghel,** voor den ijver en doortastende handelingen waardoor eene, dezen nacht ontvreemde som van *f* **360.**— weder in zijn bezit is gekomen.

Namens den afwezigen heer

M. E. HAMMELBURG.

(1199) **R. F. RUBENS.**

Een jongeling, op Java geboren, oud 19 jaar, hebbende verscheidene jaren op de kusten gevaren tot den rang van 2de Stuurman, wenschte zich gaarne op eene TABAKS FABRIEK geplaatst te zien.

Adres Letter **H** bij de uitgevers dezes. (1196)

PRAAUWENVEER TE SOERABAYA.

Op Zaturdag den 10den Augustus 1861,

zal er tegen kwitantie worden beschikt over *f* **160.**— zijnde derde en laatste termijn per nieuw uit te geven aandeel van *f* **500.**— als bepaald in de algemeene vergadering van den 19den Januarij ll.

De Directie van het praauwenveer,

B. J. VAN ECK.
P. BROEKMAN LzN.
(1166) T. VON LAER.

POLITOER,

@ *f* **1,50** per bottel.

Bij

(1144) **HAMMELBURG.**

Uitgave van **LE ROY & CO,** te *Soerabaya.*

ITINÉRAIRE KAART

DER

Residentie Soerabaya,

zamengesteld door den Controleur der 2de Klasse bij de Landelijke Inkomsten en Cultures

H. F. VERPLOEGH.

Op Steen gebragt ter Lithographie van A. J. BOGAERTS, werkzaam aan de Koninklijke Militaire Akademie te *Breda*; op de Schaal van 1: 200,000. Een Blad, breed 42 en hoog 52 Ned. Duimen binnen het Kader.

Op deze **Kaart** zijn niet alleen aangewezen de Regentschappen *Soerabaya, Sidho-Ardjo, Gresik, Lamongan, Sidajoe* en *Modjokerto,* met hunne Onder-Districten, maar ook de groote en kleine Wegen, de Telegraaflijn, de verschillende Grenzen, de Poststations, de Afstanden met het getal Palen uitgedrukt; voorts de Woningen der verschillende Autoriteiten, Koffij- en Zoutpakhuizen, Fabrieken van Particulieren en op Gouvernements-Contract; Bruggen, Rivieren, Sluizen, Dammen, Bergen, Bosschen, Moerassen, Vijvers, enz. enz.

Prijs

Op Doek gedrukt, in Étui,.............. *f* **10.00.**
Op Papier, Gevernisd op Rollen......... *f* **10.00.**

Alle boekhandelaren in Indie nemen daarop bestellingen aan.

(1195)

HOLLOWAY'S ZALF en PILLEN.

De Geneeskundigen hebben tot hiertoe, in vele ongesteldheden heerschende in warme luchtstreken, maar al te vaak het gestel van hunnen patient nog meer vatbaar gemaakt voor ziekte door de te geweldige aanwending hunner medicijnen. Men nam te veel zijnen toevlugt tot krachtige purgatien en gevaarlijke delfstoffelijk bereide medicijnen die slechts een tijdelijk goed veroorzaken. HOLLOWAY'S PILLEN echter verzwakken noch putten de levenskrachten uit, in welk geval of welke krankheid ook, en ze laten nooit schadelijke gevolgen na. Dezelve ondersteunen en helpen de natuur terwijl ze de ziekte overmeesteren, en wanneer dus versterkt bespoedigen ze de genezing. Dezelve zijn bijzonder gunstig in alle ongesteldheden der gal, ongeregeldheden der maag en lever en in koortsen, zon verbrandingen, enz. werken ze als een toovermiddel.

Ad. *f* **1,**— *f* **3,**— en *f* **5,**— per doos of pot, naar gelang van derzelver grootte, bij

(1158) **LE ROY & CO.**

SUBKOMMISSIE VAN ONDERWIJS.

Schoolkommissarissen over de maand Augustus.

Mr. R. VAN NOORD BOERSMA,

Ds. A. MOUNIER.

NEDERLANDSCH INDIE.

SOERABAYA, den 6den Augustus 1861.

Aangekomen & Vertrokken Personen

6 Augustus

(*Volgens opgave van de Policie.*)

Aangekomen.

J. Sas, van Malang. J. W. F. Fallon, van Bandjarmassing. B. H. Feltkamp van Pasoeroeon.

Vertrokken.

J. Sas, naar Pasoeroean en Malang. G. Pohlmann, naar Samarang, J. W. van Sprew, naar Modjokerto. J. F. de Gruiter, naar Bangkallang.

---

aan het perpetuum mobile ontbrak.

— Nu oompje, het beste verder," zeide Kees Leuven van zijn oom Jan afscheid nemende, die na den beruchten avond in plaats van te herstellen, steeds erger geworden was, en nu het grootste deel van den dag doorbragt in zijn ledikant.

— Dank-je, neef, dank-je," antwoordde de zieke, zijn neef de magere hand toereikende, „en als je dominé Delor ziet, zeg dan maar dat ik veel beter ben. Begrepen!"

— Ja best," zeide Kees, „maar jongen, je moet hem toch niet te ver weg gooijen. Je kunt niet weten," Kees zweeg; het was niet noodig dat hij zijne gedachten verder ontwikkelde; zijn oom begreep hem genoeg al gaf hij geen antwoord op den raad van zijn neef. Kees was van oordeel dat een christen-mensch niet sterven kon, zonder door een geestelijke behoorlijk te zijn voorbereid, en ofschoon Kees Leuven, noch zijne ooms, voor de waarde van een stuiver zou koopen bij een winkelier, die den paus voor onfeilbaar hield — ten opzigte van een Israëliet hadden zij minder bezwaar, — zij waren vast overtuigd, dat zulk een laatste bijstand van een geestelijke voor het heil der ziel van onberekenbaar gewigt was. Jan Leuven ging zelfs nog iets verder: hij zag zulk een innig verband tusschen dien laatsten bijstand en den dood, dat hij dezen in zekere mate het gevolg van genen achtte; van daar dat hij weinig lust had dominé Delor te zien, en op den raad van zijn neef om dien toch niet te ver weg te gooijen, geen antwoord gaf. Kees had de deur al in de hand, maar blijkbaar had hij, zoowel als zijn oom, nog iets op het hart.

— Keesje," begon de oude heer.

— Wel oude?"

— Hoort gij wel eens iets van Horks?"

— Van de aandeelen? Ik had er u al over willen spreken. 't Is gek oom, 't is heel gek," en Kees ging er weêr bij zitten, terwijl de oude man zijn hoofd op het kussen legde en hem bleef aanstaren. „Wat doet gij oom?"

— Ge meent met Futsel, niet waar?"

— Neen oom, met Rekker."

— Wie is Rekker, Kees?"

— Ja oom, wie is Futsel?"

— Futsel is een ordentelijk, stil man — een heel godsdienstig man Keesje, hij zit altijd naast me in de bank, hij heeft mijn bril nog wel eens voor me opgeraapt — een heel geschikt man."

— Mr. Rekker ken ik zoo precies niet, maar die heeft een naam van belang, oom! van belang! En die zegt, dat het voor mij zaak zou wezen, ze allemaal te koopen."

— En Futsel dan? Denkt hij, dat Futsel er ook niet is? Futsel heeft me gezegd, dat ik den heelen boel maar aan hem moest overlaten."

— Ja, juist; Futsel zou misschien niet gaarne op zijn vingers gekeken worden. Daar zit de knoop."

— Volstrekt niet, volstrekt niet," riep de oude heer, min of meer driftig. „Je kunt Futsel gerust vertrouwen en in uw geval zou ik dien *meester* Rekker zijn congé geven."

— Ik begrijp niet waarom ge met zooveel verachting van een *meester* spreekt, oom. Die menschen hebben er voor gestudeerd"....

— Een ander het geld uit den zak te kloppen, juist," merkte de oude heer schamper aan. „Ik en je oom Piet hebben er ons altijd best bij bevonden de advokaten te mijden, maar wil je wijzer wezen dan je ooms, gaat je gang maar; het eindje zal den last dragen."

De heeren Leuven, in den minderen stand der maatschappij geboren en door gelukkige speculaties in den franschen tijd rijk geworden, hadden ondanks dat vermogen zich nooit te huis gevoeld in de beschaafde klasse. Zij deelden wel niet meer in de armoede, maar toch nog in al de vooroordelen van den stand, waarin zij waren opgevoed, en ze waren ook nu nog overtuigd dat een advokaat een schelm moest wezen, een woekerplant, die groeide ten koste zijner medemenschen en ten eenemale noodeloos in de zamenleving, waarin, volgens hen, een dominé, een bakker en een klapwaker de hoofdrollen vervulden.

En nu nam neef Kees een advokaat, of liever hij liet zich door een advokaat nemen, want Rekker had hem opgezocht, althans aangesproken en zijne goede diensten aanbevolen. Dat zijn reputatie „van belang" dus niet zoo onbepaald gunstig was, behoeven wij wel niet op te merken. Trouwens zijn raad om *al* de aandeelen in het proces Grazer-contra-Leuven op te koopen getuigt er reeds van. Maar we zullen Mr. Rekker nog wel ontmoeten misschien.

(*Wordt vervolgd.*)

Aangekomen Passagiers.

Met het Ned. schip *Quatre Bras*, kapt. H. Nieuwenhuijs, van Batavia: den heer P. Friedlander en familie.

— Door de politie zijn dezer dagen achterhaald een zestal madureesche roovers, welke eene van hier naar Toeban bestemde praauw, beladen met tokoartikelen hadden bestolen. Een gedeelte dier goederen en eenige ledige kisten waren nog in hun bezit.

— Dezen morgen zijn op publieke vendutie verkocht 56 Australische paarden, welke gemiddeld *f* 386 per stuk hebben opgebragt, alsmede 157 Sumbawapaarden, welke gemiddeld *f* 64,50 per stuk hebben opgebragt.

ZUID- EN OOSTER-AFDEELING VAN BORNEO (Junij — 16 Julij).— De toestand van dit gewest is in den laatsten tijd zeer verbeterd.

Het bestuur in de onder-afdeelingen werkte geregeld, doch werd somwijlen belemmerd door de laauwheid en den minderen dienstijver van enkele inlandsche hoofden.

De binnenlandsche handel was gering, zoowel tengevolge van de restrictive bepalingen op den invoer van zout en andere levensbehoeften in de bovenstreken, als wegens de vrees der handelaren, om door zwervende benden muitelingen overvallen en beroofd te worden.

De geest der aan ons gezag onderworpene bevolking was over het algemeen gunstig; hetgeen gebleken is bij de pogingen onzer vijanden, om in de afdeelingen Martapoera en Amoenthaij eene reactie te bewerken.

In de Tanah-Laut, Doeson en Bekompaij, Kapoeas en Kahaijan bleef de rust ongestoord.

Ook van de Zuider afdeeling bleven de tijdingen gunstig. Kiaij Djaija Nagara, hoofd van Pemboeang, heeft in de maand Junij met eenig gewapend volk een verkenningstogt in de bovenlanden gedaan, zonder evenwel eenig spoor van vijandig gezinde Daijaks te ontdekken.

Volgens een aan den civiel-gezaghebber der Zuider-afdeeling gerigt schrijven van den pangeran Kentjana Ningrat van Kottawaringin zoude de regerende vorst van dat rijk pangeran Katoe Anoem Herman Sjah reeds sedert eenigen tijd gevaarlijk ziek zijn.

Van de Oostkust bleven de tijdingen bevredigend. Voor zoover bekend is, heerschte in de verschillende rijkjes aldaar eene gewenschte rust.

Het vermoeden bestond evenwel, dat Koesan en Batoe Litjin tot schuilplaatsen verstrekken aan de oproerlingen uit het oude Bandjermasinsche rijk.

Op den 28sten Junij arriveerde van Batavia ter hoofdplaats de gouvernements stoomer *Java*, met den staf en eene inlandsche kompagnie van het 7de bataillon infanterie.

Aldaar bleef alles rustig, en kwamen in het begin van de maand Julij weder een 30tal zwervelingen, waaronder een 4tal goesti's, uit de wildernissen terug om zich te onderwerpen.

Ook te Martapoera bleef alles rustig, is weder de bedrijvigheid en het vertier van vroeger teruggekeerd, en droeg alles de blijken, dat het vertrouwen is hersteld. Niettemin bleven onze troepen aanhoudend met hunne patrouilles voortgaan.

Langs de Riam Kanan en Riam Kiwa en in het district Margasari werd hoe langer hoe minder van muitelingen vernomen en slechts hier en daar een verdwaalde opstandeling gevat.

Ten Noorden van soengei-Alang, in het bosch tusschen de Riam Kanan en Kiwa gelegen, hield zich toemengoeng Gamar, met een 60tal muitelingen in eene benting op, doch werd door eene patrouille onder luitenant van Sorgen aangevallen, en met verlies verdreven, waarna de benting werd vernield.

De vijand scheen dan ook uit die streken grootendeels verdwenen te zijn, wegens de menigvuldige nederlagen en verliezen, die hij daar herhaaldelijk leed, en wegens gebrek aan leeftogt; zooveel mogelijk zijn al de ladangs en rijst-voorraad der muitelingen vernield, en is de bevolking, die ten Oosten onzer versterkingen woonde, gelast zich ten Westen te vestigen of in groote kampongs zamen te wonen, alwaar de bevolking zich zelve kan verweren of door ons spoedig geadsisteerd worden.

Den berg Pamaton, waar de vijand in de maand Junij zijne krachten een paar keeren beproefd heeft, scheen hij wegens zijne herhaalde nadeelen voor goed verlaten te hebben.

Vermoedelijk is de vijand teruggetrokken in de bosschen van de afdeeling Amoenthaij of naar de bovenlanden van Koesan of Batoe Litjin, alwaar de vijand steeds een toevlugtsoord vond.

Op den 10den Julij is de kapitein, adsistent-resident van Vloten van Amonthaij opgerukt met 140 man over Barabei naar het oosten (grenzen van Tjantong), alwaar volgens een vrij aanneembaar berigt Hidajat zich nabij den berg Hanioe ophield.

Deze togt zal vermoedelijk 8 of 10 dagen duren.

Na terugkomst dezer kolonne, zal Toendakan, oostwaarts van Pringin, alwaar zich ook vijanden onder de bloedverwanten van Djali ophouden, getuchtigd worden.

In Amandit, Alai en Tabalong was alles rustig.

De militaire kommandant van Tabalong heeft een brief ontvangen van Hadji Kasoema Ningrat, hoofd van Boven-Pasir, neef van den tegenwoordigen Sulthan, verzekerende, dat de Pasirezen nimmer met den vijand gemeene zaak maakten.

Op den 6den Julij rukte de luitenant de Graeff tegen Anahom op, en verjoeg den vijand uit al zijne versterkingen en versperringen, die vernietigd werden. Bij dezen aanval raakte een soldaat zwaar gewond.

Te Tellang zijn weder een 60tal Siongers teruggekomen van hen, die vroeger bij den togt naar de Ajoe-rivier in 's vijands handen waren gevallen, doch aan welken het thans gelukt is, om aan 's vijands waakzaamheid te ontkomen. Volgens deze teruggekeerden hield Antasari zich met zijn gezin en een 500tal volgelingen bij Goenong Tongka op. Er ontbraken nog ongeveer een 40- en 50tal Siongers, waaromtrent ook de hoop gekoesterd werd, dat deze zullen weten te vlugten.

Eenig slecht volk uit Karau en Ajoe heeft intusschen een inval gedaan in Pakoe en Daijoe, en daar een 20tal ons genegene inwoners ontvoerd.

De Siongers, welke over dit feit hoogst gebelgd zijn, hebben het plan gevormd om weèrwraak te nemen in Karau en daar alles te vernielen en te verwoesten, wat ontmoet zou worden.

Indien het doel kan bereikt worden, om al de padi en ladangs in Karau te vernielen, zal dit groot voordeel geven aan Siong en Patai, daar deze landschappen alsdan niet zoo veel meer zullen te lijden hebben van vijandelijke strooptogten, om reden de opstandelingen wegens gebrek aan voeding genoodzaakt zullen zijn Karau te verlaten en zich meer noordelijk op te houden.

Van Soera Pati, Karta Pati c. s. werd niets meer vernomen. Het volk der beneden-Barito, dat bij eene vroeger door den resident uitgevaardigde publicatie gelast was, zich beneden Mengkatip te vestigen, daar het anders als vijand zal beschouwd worden, begon af te komen, terwijl verscheidene hunner aanstalten maakten, om ook aan dien last te voldoen. Ten einde den vijand te beletten deze emigratie tegen te werken, en de twijfelaars tot gehoorzaamheid te bewegen, zou den 16den Julij de *Celebes* naar de Doeson gaan, om gezegde verhuizing te beschermen.

De gezondheid der troepen laat te wenschen over.

De ontginning van steenkolen te Pengaron werd in de maand Junij zoo veel doenlijk voortgezet, in verband met het beschikbare aantal dwangarbeiders. De afvoer naar Bandjermasin bedroeg 120 ton.

De gezondheidstoestand op het etablissement liet niets te wenschen over. De in behandeling geblevene poklijders herstelden allen, en, daar geene lijders zich meer opdeden, kan de epidemie als geëindigd worden beschouwd.

De voorraad steenkolen te Bandjermasin bedroeg op ultimo Junij 736 ton.

ALGEMEEN OVERZIGT

van den specialen correspondent van den Oostpost.

S' GRAVENHAGE 24 *Junij.*

BINNENLAND.

(Vervolg.)

Wie al aan de waarheid van die hatelijke aantijgingen mogt gelooven, de Gouverneur-Generaal Pahud, die als mijn beschuldiger optreedt, zeker niet. Hij laat den gelaakten toestand van Rembang voort bestaan, zoo als hij door den resident Bekking in het leven is geroepen. Hij bouwt, wel is waar, niet voort, hij ontwikkelt niet verder; hij heeft zelfs eenige achterwaartsche schreden trachten te zetten, maar bij slot van rekening eerbiedigt hij de regelingen en handelingen, die hij zoo luide afkeurt.

En, die afkeuring, is zij wel in de daad ernst? Zou men in de daad „den ambtenaar H. C. Bekking, laatstelijk „resident van Rembang, thans in Nederland, *uit 's lands „dienst ontslagen met behoud van regt op pensioen,* „ — dus feitelijk een eervol ontslag verleend hebben, — zoo slechts éene enkele der beschuldigingen, die tegen hem te berde werden gebragt, met eenig deugdelijk bewijs ware te staven geweest? Zou, wanneer men de overtuiging van de waarheid der beschuldigingen bezeten had, de tusschenkomst van den strafregter niet onvermijdelijk zijn geweest, en in plaats van een administratief besluit, dat mij nageslingerd wordt, de procureur-generaal niet als aanklager tegen mij zijn geworden?

Van edelmoedigheid toch kan hier geen sprake zijn. Voor een onpartijdigen regter zou mijne verantwoording in aanmerking zijn gekomen en ik ben overtuigd, dat, met de menigvuldige bewijzen in de hand, die de zuiverheid mijner handelingen staven, niet alleen eene vrij-, maar tevens eene lof-spraak mij niet zou onthouden zijn geworden. Maar hoe zou men dan het voorop gestelde doel hebben kunnen bereiken? Hoe zou men de veroordeeling van den resident Bekking hebben kunnen bezigen, om de zaak, de vrijwillige tabaks-kultuur, waarmede hij als het ware vereenzelvigd is, te bestoken en te belagen? Waar zou het middel gebleven zijn, om eene reactionaire politiek, die nu eens apat en door de volksvertegenwoordiging reeds plegtig veroordeeld is, te steunen?

In die vragen ligt eigenlijk de geheele oplossing van het besluit van den Gouverneur-Generaal Pahud van 12 April 1861. Het is eene staatkundige *machine de guerre*, en ik durf verwachten, dat dit gevoelen gedeeld zal worden, door elk onpartijdigen Nederlander, die eenigzins den loop der koloniale aangelegenheden, in den laatsten tijd gevolgd heeft. Maar ik meen desniettemin te moeten waarschuwen tegen het begrip, dat daarom de handeling van den Gouverneur-Generaal Pahud, veel van haar gewigt verliest. Met het oog op de verhouding der residenten tot het algemeen bestuur, wees ik verleden jaar den minister Rochussen, op de demoraliserende inwerking, die het besluit van 8 Maart 1860, zou te weeg brengen. Mijn aandrang om dat besluit, althans de §§ 1 en 6 daarvan, in te trekken, werd destijds in den wind geslagen. Het gebeurde te Cheribon en Tagal, heeft later mijne voorspelling bewaarheid. Wat thans de gevolgen zullen zijn van het besluit van 12 April 1861, wil ik liefst niet vooraf berekenen; maar ik zeg in gemoede: denkt toch vooral niet dat het hier slechts een resident geldt, die op eene meer of minder grievende wijze uit 's lands dienst ontslagen wordt en zijn pensioen bekomt. Zijt overtuigd dat mijn ontslag eene beduidende beteekenis heeft voor de ambtenaren, die het gezag der regering in Nederlandsch Indie vertegenwoordigen, en waarvan voor het grootste deel, de belangen van het algemeen afhangen. Zijt verzekerd, dat, zonder onmiddelijke en krachtige tusschenkomst ten goede, de noodlottige sporen van de daad van den Gouverneur-Generaal Pahud, nog lang in onze Oost-Indische kolonien zullen opgemerkt worden, en dat in menige gebeurtenis die ons nog te wachten staat, de betreurenswaardige invloed van het besluit van 12 April 1861 merkbaar zal wezen!

Overigens valt er ditmaal al zeer weinig anders medetedeelen. Men zegt dat de heer van Bosse lid der tweede kamer en oud minister van financiën eene brochure zal schrijven over der koloniale begrootingen. Waarschijnlijk bedoelt men over de wenschelijkheid harer vaststelling, zij 't dan voor meer dan één jaar, door de wetgevende magt in Nederland, gelijk de heer Rochussen in zijn liberaal tijdvak bij de optreding in het ministerie van 1858 heeft voorgesteld maar waarvan hij later is teruggekomen. Wijders heeft het gouvernement mede op het voetspoor van zijn voorganger de onverzekerde som op de gouvernements producten wederom met *f* 10.000 op elke lading verminderd. De quaestie over de waarde van het Indisch courant en andere muntspeciën is in het gisteren gepubliceerde regeringsverslag over de uitvoering der wet tot regeling van het muntwezen in Oost-Indie over 1860 volgenderwijze besproken: „Uit de bijlagen *A.* en *B.* van dit verslag zal men zien, dat de mexicaansche dollars die, zilver tegen zilver gerekend zijn, slechts *f* 2,56 à *f* 2,57 waard zijn, in den loop van 1860 te Batavia van *f* 2,65 tot *f* 2,80 golden, en dat voor Engelsche souvereinen, die hier te lande hoogtens *f* 12 gelden, van *f* 12,45 tot *f* 13,25 betaald werd; voorts dat de wisselkoers te Batavia op Singapore *f* 2,70 à *f* 2,85, en op China *f* 2,70 à *f* 2,90 voor een mexicaansche dollar bedroeg, en die op Calcutta *f* 118 à *f* 128 voor 100 ropijen, welke aan zilver niet meer dan *f* 113 waard zijn. Als de voornaamste oorzaak van dezen toestand is in vroegere verslagen en kan ook ditmaal op nieuw worden gewezen op de belangrijke uitzendingen van Nederlandsche standpenningen van hier naar Java, tot dekking van het jaarlijks voorkomend tekort der Indische administratie. Gelijk herhaaldelijk is opgemerkt, moet de overvloedige aanvoer noodwendig tot gevolg hebben dat de waarde dier specien eenigzins gedrukt wordt, even als met gewone koopwaren onder gelijke omstandigheden het geval zou zijn. Die uitzendingen kosten echter gelijk toen mede herinnerd is, aan het departement van kolonien, dat hiervoor geen rente in rekening brengt, in den regel niet meer en zelfs dikwijls minder dan de betaling der door den gouverneur-generaal op het departement van kolonien afgegeven wissels. Het zou welligt overbodig zijn, deze bijzonderheden hier op nieuw te vermelden, ware het niet dat in het vorige jaar weder gebleken was, dat in Indie zich bij voortduring te verontrusten over den gestadigen uitvoer van een gedeelte van die overtollige specie, zoodat zelfs een voorstel bij het Indisch bestuur was ingekomen, om dien uitvoer door een uitgaand regt te bemoeijelijken. Dat het Indisch bestuur aan dit voorstel, hetwelk trouwens in strijd was met de wet van 22 April 1855 *(Staatsblad no. 14)*, geen gevolg heeft gegeven, behoeft naauwelijks te worden gezegd."

Nu zou ik alvorens te eindigen uwe lezers nog kunnen vergasten op allerlei beschrijvingen van feesten, want Nederland viert in de laatste weken voortdurend feest. Groote feesten en reunies te Utrecht wegens het lustrum der akademie. Groote feesten te Haarlem, bij de opening der tentoonstelling van Nederlandsche nijverheid; feesten te Dordrecht ter gelegenheid van het landhuishoudkundig congres, en daarbij het verjaringsfeest van onze geliefde koningin.

Al de bijzonderheden zijn hairklein in de dagbladen opgenomen en komen in dit overzigt niet te pas, dat wij besluiten met de opmerking dat alle berigten omtrent de te veld staande gewassen bijzonder gunstig luiden en een ruimen en gezegenden oogst doen voorzien.

S' HAGE, 25 Junij.

De Tweede kamer is heden bijeengekomen. Op zich zelf heeft dit geen groot belang, want zoo als ik in mijn brief van gisteren zeide, het hoofddoel is om de militie-wet af te doen. Maar niemand kon weten dat er heden nog iets zou plaats hebben dat wederom de kolonien betreft. De Engelschman Moneij heeft gelijk ge weet een boek over Java geschreven. Reeds in mijn algemeen overzigt heb ik daarop gewezen. Ik weet ook dat eerlang het *Amster. Handelsblad* dat boek nader zal bekijken, maar zóó veel is zeker dat het heden aanleiding gegeven heeft tot eene interpellatie van den heer van Bosse in de Tweede kamer. Zie hier het verslag der zitting dat zeker kersversch is, daar de zitting pas is afgeloopen.

De heer *van Bosse* zeide aan de kamer verlof te zullen vragen tot den Minister van kolonien eenige vragen te mogen rigten. Hij merkt op, dat er in den loop des jaars een werk in het licht is verschenen van een Engelschman (den heer Moneij,) over onze Oost-Indische bezittingen, dat ook in de onlangs gehouden discussien in de Eerste kamer, ter sprake is gebragt. Zijne vragen staan in betrekking tot dat werk, niet omtrent de gevoelens welke de schrijver voorstaat, maar omtrent eene allerbelangrijkste bijzonderheid welke zijne aandacht getrokken heeft. De schrijver geeft namelijk te kennen in Indie uit *officiele* bronnen te hebben geput, welke hem verstrekt zijn door tusschenkomst van den Engelschen consul te Batavia.

Hij dankt in zijn werk den gouverneur-generaal er voor dat hij al de ambtenaren uitgenoodigd heeft in ruime mate te voldoen aan het verlangen van den Engelschen consul ten behoeve van dien vreemdeling. Hij brengt *nominatieven* dank aan onderscheidene ambtenaren en beroept zich bepaaldelijk op officiele stukken door die ambtenaren, of, zoo als hij zegt, door het Indisch *Gouvernement* aan hem verstrekt. Dit heeft sprekers aandacht getrokken en hij heeft zich in zekeren zin over die mildheid verheugd; want als het gouvernement aan den Engelschen consul ten behoeve van den Engelschman, officiele bescheiden geeft, dan mag hij hopen dat, als een Nederlander, bijv. de redacteur van het *Tijdschrift voor Ned.-Indie*, dergelijk verzoek doet, hij met gelijke welwillendheid zal worden bejegend. Men is in die openhartigheid nog al ver gegaan en men heeft zeer ruime mededeeling gedaan. Maar wat meer is, men heeft aan dien schrijver stukken gegeven die vóór 1848, ten strengste aan de staten-generaal zijn onthouden. Hij herinnert aan den strijd, tijdens de grondwet van 1840, over de woorden: mededeeling der laatste staten van ontvangsten en uitgaven in Indie, welke men in dien zin uitlegde, dat dit niet de rekeningen, maar de begrootingen waren. Zoo veel is zeker, dat de opgaven in het werk voorkomende hoogst belangrijk zijn; en, als hij nu in aanmerking neemt dat blijkbaar uit officiele bronnen is geput, dan is dit nog belangrijker, want dan komt eindelijk de waarheid, die zoo lang verborgen is gehouden, onder het oog der staten-generaal en wordt eene groote gaping aangevuld in de kennis der Oost-Indische bescheiden. Hij wijst er te meer op omdat toen onlangs de minister van kolonien beloofd heeft de afgesloten koloniale begrooting aan de kamer over te leggen, dit als eene bijzondere concessie is voorgesteld. Overigens, zoover spr. ze kon vergelijken, zijn de cijfers over het algemeen juist en wordt daardoor bevestigd de opgave van den schrijver, dat hij uit officiele bronnen heeft geput, ofschoon de zaken en toestanden oneindig voordeeliger worden voorgesteld, dan wij die hier kennen. Het verschil in den schets van den toestand is hoogst aanzienlijk. Met het oog nu op het gebruik of misbruik dat van die cijfers kan, en welligt zal gemaakt worden, vraagt hij verlof aan den Minister van kolonien een drietal vragen te mogen rigten. Die drie vragen zijn 1°. of er grond is om te twijfelen aan de juistheid der bewering van den Engelschman, dat de Gouv.-Gen. in 1858 de ambtenaren gelast heeft om, door tusschenkomst van den Engelschen consul te Batavia, verschillende stukken in handen van dien vreemdeling te stellen; — 2°. of er mogelijkheid bestaat uit de boeken en registers bij het departement van kolonien voorhanden, de juistheid der cijfers, die ons als officiëel worden voorgesteld, te vergelijken; — en 3°. daar het nu toch blijkt dat de gouv.-gen. aan vreemdelingen inzage heeft gegeven van rekeningen, die de Tweede Kamer niet heeft mogen zien, of er bezwaar bestaat die stukken, die aan den vreemdeling zijn gegeven, ook aan de staten-generaal mede te deelen. Spr. bedoelt meer speciaal de stukken omtrent de ontvangsten en uitgaven van 1817-1857, welke als bijlagen achter het werk zijn opgenomen.

Op voorstel des voorzitters wordt het gevraagde verlof toegestaan, zullende de dag, tot het doen der vragen, nader worden bepaald. De zin der interpellatie is duidelijk, ofschoon deze Minister vreemd aan de zaak is. De zin is deze: waarom zoo veel geweld tegen kennisneming der staten-generaal en tegelijk openlegging en mededeeling aan den vreemdeling?!

OVERZIGT

der

VERANTWOORDING VAN DEN HEER H. C. BEKKING

oud resident van Rembang.

In ons binnenlandsch overzigt hebben wij, om het algemeen karakter dezer met belangstelling verwachtte brochure te doen kennen, in haar geheel opgenomen de inleiding en slot, waarin als het ware in groote trekken zoowel de strekking als de voornaamste punten van betoog tegen het besluit van 12 April 1861 No. 1 zijn vervat.

Wij maken nu nog van de gelegenheid gebruik om van den ganschen inhoud der *Wederlegging* een meer volledig overzigt te geven.

I.

De schrijver begint met te wijzen op het contrast dat vóór vijftien jaren Rembang opleverde met de aangrenzende residentiën. Nergens waren sporen van welvaren. Eerst later toen Java ruimschoots met suiker en indigo - fabrieken bedeeld was, kwam men op het denkbeeld om in Rembang een nieuwen tak van het cultuurstelsel in te voeren, en dat gewest ondervond dan ook loodzwaar bij de tabakscultuur de gebreken, die aan de invoering en de lange jaren werking van de dwang cultures algemeen kleefden, terwijl buitendien door die tabakscultuur de reeds ongelukkige toestand van de residentie in het bijzonder nog rampzaliger werd, hetgeen in details wordt aangewezen en de oorzaken toegeschreven aan de regelingen, ingevoerd ten gevolge van de kontracten door dwang gehandhaafd. De schadelijke gevolgen van die regelingen lieten zich dan ook dadelijk gevoelen door de tabakscultuur gedurende de eerste jaren geen voordeel aan de kontractanten gaf vermits het product niet gewild was aan de Nederlandsche markt. Wel werd later het groot aantal kontracten verminderd, maar de oorzaak van het kwaad werd niet weggenomen, want de drukkende regelingen bleven. Het dwangjuk werd niet meer zoo algemeen gedragen, maar het perste even zwaar de bevolking waar de gouvernements- tabakscultuur in stand werd gehouden. Van daar dat de bevolking dan ook algemeen in een staat van opgewonden ontevredenheid verkeerde, hetgeen zelfs tot demonstratiën aanleiding gaf waarvan de heer B. bij zijne komst te Rembang in 1856 getuige was. Een naauwgezet onderzoek gaven hem alras de overtuiging dat de grieven der bevolking gegrond en talrijk waren, maar hij vermogt destijds nog maar een enkel bezwaar op te heffen door namelijk de aanplant zooveel mogelijk naar en bij dessa's te verleggen en de contractanten te bewegen daarbij schuren van wild hout op te rigten. Overigens was de feitelijke toestand hem gebleken onhoudbaar te zijn en slechts alleen te kunnen berusten op het voorbeeldeloos geduld en de misschien door geen tweede volk op aarde geëvenaarde lijdzaamheid der Javanen. Eene schets der behandeling van dezen of genen die gezegd wordt geweigerd te hebben contracts-tabak te planten, wordt daaraan toegevoegd en geëindigd met de toebedeelde rotttingslagen van den aangeklaagde, met zijne handen opgeheschen en zijne beenen tegen een paal vastgesnoerd. En zulke regtspraken zijn niet zelden op Java; daarvoor wordt door de gedwongen kultures eene te ruime deur opengesteld. Hiermede wordt de omschrijving van den toestand besloten toen de heer B. het bestuur over Rembang aanvaardde.

II.

Hierna staat schr. stil bij de gewigtige gebeurtenis voor het eiland Java in 1854, de vaststelling van het Indisch Regeringsreglement met het belangrijk art. 56 met zijne gewigtige voorschriften in het belang der bevolking; zij waren het sein tot onmiddelijke verligting van het juk waaronder zij door de dwangcultures gekromd was; daarin lag de belofte van eene eindelijke maatschappelijke verlossing, opgenomen in de onderdeelen van art. 56. En, die door de regering en de volksvertegenwoordiging vastgestelde voorschriften zouden geene ijdele klanken blijven. De teugels van het bestuur waren in handen van een eerlijk, verlicht en standvastig staatsman, wiens naam in de Indische geschiedrollen verdient opgeteekend te worden als een weldoener der zoo vaak miskende bevolking van Java. (De Gouv. Genl. Duijmaer van Twist); wiens vaste, onwrikbare wil om de milde bepalingen van het regeringsreglement in uitvoering te brengen dadelijk bleek. Van daar ook verandering van zaken in Rembang. Het bestuur was wel belemmerd door de kontracten, maar er kon toch veel gedaan worden om den last der gedwongen cultuur voor de bevolking te verminderen, hetgeen dan ook geschiedde terwijl schr. reeds in September 1856 aan de regering het voorstel tot afdoende verbetering deed namelijk wijziging der kontracten op betere voorwaarden voor de bevolking, verhooging van loon, geleidelijke verbetering der cultuur ten einde het product eene verhoogde waarde op de markt te doen bekomen in verband daarmede den vrijwilligen arbeid te leiden en aan te moedigen, zonder dwang, maar alleen door voorlichting of overreding, eene hervorming geheel in het welbegrepen belang der bevolking en volkomen in overeenstemming met letter en geest van art. 56 regeringsreglement, dat *voorbereiding* wil tot een toestand waarbij de tusschenkomst des bestuurs kan worden ontbeerd, in één woord, hij wilde voorbereiding en overgang tot vrijen arbeid. Inmiddels wijst de schrijver op de aftreding van den heer van Twist en vervanging door den Pahud, waarna het weldra in Indië algemeen bekend werd dat het nu gedaan was met het voorzigtig en ernstig streven naar verbetering en ontwikkeling van de volkswelvaart en volksbelangen. De overtuiging won spoedig veld, dat die ambtenaren welke het spoedigste weder in het oude versleten spoor terugkeerden, het best hun eigenbelang zouden bevorderen. Dit bleek hem ook uit de beschikking op zijne boven vermelde voorstellen. Het Indische regerings-reglement, gedurende het opperbestuur van den Minister Pahud tot stand gebragt, zou onder het bestuur van den Gouverneur generaal Pahud een doode letter blijven. En zoo zouden de bestaande kontracten met al de drukkende bepalingen nog negen jaren blijven bestaan.

Intusschen had de resident ingevolge zijn ambtspligt ook rusteloos zijne aandacht gewijd aan de volks-cultuur en 't algemeen waaronder ook de tabak die de bevolking *vrijwillig teelde*, welke gewigtige nijverheidstak reeds lang vóór zijne komst op Rembang bestond; maar waarom de ambtenaren, afgetrokken door den *gedwongen aanplant* zich zeer weinig bekommerden. terwijl de wettelijke en administratieve pligt was om den landbouw krachtdadig te beschermen.

Hij verleende nu gelijke bescherming en aanmoediging voor den vrijwilligen aanplant en overtuigde zich persoonlijk dat die cultuur vatbaar was voor eene aanzienlijke uitbreiding, wegens de gunstige omstandigheden welke op hare ontwikkeling invloed uitoefenen en zeer belangrijk waren dan ook, getuigt schr. de uitkomsten die in korten tijd door die kultuur verkregen werden. Zijne gunstigste verwachtingen werden nog belangrijk overtroffen, waarvan ook in verband tot de welvaart der inlanders, eene belangrijke schets wordt medegedeeld als tegenhanger van de straks ontsluijerde feiten nopens de gedwongen cultuur. De landbouwer had meer voeding, meer geldruimte, betere woning, betere kleeding, gelegenheid tot aanschaffing van ploegvee, terwijl de vrijwillige tabakscultuur als tweede gewas volstrekt niet hinderlijk is aan de teelt van levensmiddelen, in een woord er was verbetering van volkstoestand ook blijkbaar in de regelmatige heffing der landrenten die zelfs meer productief zijn, waar vroeger de pen moest gehaald worden door achterstanden. De aanvoer naar Nederland vermeerderde, zoodat in een zeer ongunstig jaar die vervoer niet minder dan 2½ mill. pond bedroeg hetwelk, bij eene stelselmatige toepassing van het regerings-reglement weldra tot 10 millioen zou zijn geklommen. Zelfs verscheidene kontraktanten neigden meer en meer tot vrijwilligen in plaats van gedwongen aanplant. Trouwens zegt schr. ten slotte van deze rubriek, dat de grootste vijanden van de vrijwillige tabakscultuur, die werden uitgezonden om zijne bedaarde hervormingen omver te werpen, en in Rembang eene geheele omkeering te bewerken, er onwillekeurig toe gekomen zijn om zelfs die resultaten te erkennen. Zij hebben het gouvernements berigt, dat de vrijwillige tabakscultuur de algemeene welvaart opvallend heeft vermeerderd, blijkbaar in voorkomen, kleeding, woning, ruimte van eerste levensmiddelen, dat grove knevelarijen der hoofden hebben opgehouden, de policie aanzienlijk verbeterd is, de landbouwer meerdere zekerheid heeft bekomen, doordien de kleine man individueel met den ondernemer contracteert en zijn aanplant bewerkstelligt; dat de kultuur niet meer van de hoofden afhankelijk is en den landbouwer door den prikkel van een goed loon vrijwillig arbeidt; dat de cultuur algemeen onder de bevolking tevredenheid doet heerschen en, ondanks al die hervormingen het gezag der hoofden aanmerkelijk in aanzien is gerezen.

Zoo luiden, zegt de schr. de verklaringen van die vijandige rapporteurs:

III.

Te betreuren is het dat men die aanvankelijke goede uitkomsten eener eerlijke en loijale toepassing der regerings - beginselen in de wet opgenomen, heeft trachten te verijdelen. Te verwonderen was die reactionaire omwentelingszucht niet. Wij leven tegenwoordig in eene overgangsperiode, tusschen een stelsel dat brok's gewijze ineenvalt en de kiem van een stelsel dat zoo men mag hopen eenmaal den zekeren weg zal aanwijzen, waarop de onbepaalde ontwikkeling der koloniën en de ware grootheid van Nederland ligt. Aan die twee stelsels sluiten zich twee partijen, die van het onveranderd behoud en die van gelijdelijken overgang naar een normalen toestand waarbij de algemeene belangen van het Moederland, zich harmonisch met de ontwikkeling der koloniën en hare talrijke bevolking ineensmelt. Deze laatste wees natuurlijk met welbehagen op de aanvankelijk bekende resultaten van de ontkiemende ondernemingsgeest in Rembang en niet minder natuurlijk was het dat de partij van het behoud dit met misnoegen zag, ook omdat het de ongegrondheid bewees der magtspreuken van de behoudsmannen, over de onvatbaarheid van den Javaan voor eene hoogere beschaving dan die men van een goed trek-of werkdier verwachten kan; van zijne aangeboren luiheid en vadsigheid; in een woord van al die magtspreuken, door de sophistén van het dwangstelsel uitgevonden en door de oppervlakkige, gedienstige lofredenaars van dat stelsel goed-geloovig nagepraat. Van dat alles zou spoedig niet veel meer overgebleven zijn, wanneer de partij van vooruitgang zich op onwraakbare feiten kon blijven beroepen die het tegendeel bewezen. Van daar eerst stemmen ter verdenking der gunstige resultaten, waaruit vragen naar Indië voortvloeiden die, let wel, door zijn ambts-opvolger van Lawik van Pabst zoo afdoende beantwoord in een rapport dat overtuigend de zuiverheid der zaak aantoont, en waaruit hier eenige uittreksels volgen tegen den twijfel of de tabaks bladeren wel zoo geheel vrijwillig worden geleverd, en of dit niet veeleer met zekeren dwang geschiedt. Het afdoend antwoord is hier dubbel onpartijdig omdat de heer v. P. niet zijn eigen werk had te beoordeelen. De heer v. Lawik bleef getrouw aan de waarheid en stelde de zaak voor zoo als men van zekere zijde verlangde dat zij voorgesteld zou worden. Maar de behoudspartij greep naar nieuwe wapenen; misbruikte de noodlottige gebeurtenissen te Banjermassing en Boni, om den heer Rochussen met behulp van schotschiften welke die gebeurtenissen exploiteerde in haar gareel te krijgen en deze, in plaats van een dam te bieden aan de opgewonden hartstogten, liet zich allengs door den stroom der reactie mede slepen om eindelijk geheel overrompeld te worden. Dan wordt hier die wankelende houding van den heer Rochussen in verband tot het punt in quaestie geschetst, die ligtvaardig en onstaatkundig rondweg verklaarde dat de tabakscultuur niet vrij, maar een anderen vorm van dwang was. Er werd op nieuw een onderzoek bevolen en toevertrouwd aan verklaarde tegenstanders van vrije cultuur en hetwelk algemeen onder de bevolking van Rembang groote onrust heeft gebaard. Hierop volgt het besluit van den heer Pahud van 8 Maart 1860 met last aan de Europesche hoofden zich te onthouden van alle bemoeijenis in de aangelegenheid van vrijen arbeid, hetzij om die tegen te gaan; dat geene licentiën meer mogten uitgegeven worden aan Europeanen, met het doel om tabak te laten planten of op te koopen en dat de residenten B. en L. v. P. ter verantwoording worden geroepen ter zake van uitgifte van licentien, welke handeling, volgens het besluit op zich zelve onwettig is en tot allerlei door hen ingevoerde of gedulde verkeerdheden en misbruiken heeft aanleiding gegeven", en waarbij eindelijk de particuliere ondernemers aan hun lot zouden worden overgelaten; eene veroordeeling, merkt schr. op, *bij voorbaat* van handelingen die nog *verantwoord* moesten worden.

Het viel schrijver niet moeijelijk het ongerijmde van de beschuldigingen in het besluit van 8 Maart 1860 opgenomen, aan te toonen en tevens door de zaak in een helder daglicht te herstellen te bewijzen dat zijne handelingen wettig en goed waren. Hij deed dit in eene uitvoerige nota van 18 Julij 1860 met aandrang tot intrekking van het besluit van 8 Maart en ook bij den Minister Rochussen liet hij zich door geene overwegingen van persoonlijk belang weerhouden, om volmondig de waarheid den Minister onder het oog te brengen. Deze legde het besluit dat niet aan het publiek officieel bekend was over bij de Memorie van beantwoording der kort daarna verworpen begrooting, maar weigerde, zelfs op uitnoodiging van een hoog geacht volksvertegenwoordiger, naast de beschuldiging in het besluit ook de verantwoording bij zijn departement berustende over te leggen. Al was het maar om den schijn van onpartijdigheid te bekomen zou de publiciteit van dat stuk een vereischte zijn geweest. Maar in dat tijdperk zijner ministeriële loopbaan scheen het den Minister Rochussen even min om onpartijdigheid als om konsequentie te doen. In de schuilhoeken der koloniale archieven hield hij een geschrift verborgen, waaruit blijken zou dat de onder verdenking gebragte ambtenaar niet alleen daarboven verheven was maar dat hem den lof niet zou mogen ontzegd worden van immer zijn ambtspligt met ijver en beleid te hebben volbragt.

IV.

Hier volgt nu eigenlijk de bepaalde verdediging op de aangetijgde feiten in het besluit tot ontslag voorkomende. Dat besluit, in verband met het wedervaren der koloniale reactie hier te lande is, zegt de schrijver, als het ware eene *posthume* wraakoefening, even noodeloos als krenkend, even ongerijmd als voorbeeldeloos, even eenzijdig en partijdig als sluw doordacht, om vooral aan zijne Nederlandsche medeburgers, een hoogst ongunstigen dunk van zijn persoon en karakter te geven, tegelijk, let wel, met op pensioenstelling, waartegen hij zeer zeker geen aanmerking heeft. Dit zegt hij ook. Hierop volgt eene wederlegging, zinsnede voor zinsnede van het besluit, waarin niet eene melding gemaakt wordt van de gronden in zijne memorie van verantwoording opgenomen en waarin zinsneden uit geisoleerde missives uit haar verband gerukt of daadzaken verzwegen zijn.

Dat alles gaat de schrijver nu ontwarren en daarbij elk der beschuldigingen afzonderlijk behandelen. Deze nieuwe verdediging, besloot bijna de helft van het boek en wij kunnen hier bij geene mogelijkheid in details treden, want het komt hier bovendien niet op een resumé, maar op de juiste bewoordingen, op den geheelen loop van het inderdaad meesterlijk pleidooi aan. Daarin kunnen wij hier niet treden. Dat moeten wij overlaten aan den belangstellenden lezer die daarin veel zal vinden wat een geheel ander licht over de zaak werpt. Wij treden hier ook volstrekt nog niet op als scheidsregters; dat vordert studie en vergelijking, maar de doorgaande strekking van het betoog is duidelijk om aan te toonen dat het bij zijne veroordeeling, niet om waarheid, maar om het opeenstapelen van aantijgingen te doen was en men daarbij zelfs niet is teruggedeinsd voor zich onderling doodende ongerijmdheden, alles gestaafd met verklaringen en toelichtende aanteekeningen.

Wij sluiten hier ons verslag. Het boekske zal eerlang in Indië aankomen. Wij vellen geen *oordeel* want dat was op dit oogenblik onze roeping niet; maar onze *indruk*, na het bedachtzaam lezen der verantwoording is dit:

Zoo de koloniale reactie zich niet meester had gemaakt van den heer Rochussen, en zijne houding in de kamer niet weder had teruggewerkt op den Gouverneur-Generaal, de ambtenaren, en de *officiële* atmospheer in Indië, — dan ware de heer Bekking, dien wij niet de eer hebben persoonlijk te kennen, zeker gevrijwaard gebleven voor de tegenwoordige behandeling.

Aangekomen Passagiers in Nederland.

TEXEL 25 *Junij* 1861.

Van BANJOEWANGIE, per *Maria Catharina*, kapt. de Bos: De Heer G. J. Koot, Echtgenoot, 9 Kinderen en een Javaansche Bediende.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.	*Vlag*	*Naam van het Schip*	*den Gezagvoerder.*	*Grootte van 't schip in Lasten.*	*van waar gekomen.*	*wanneer gezeild.*	*welke plaats aangedaan.*	*werwaarts bestemd.*	*Agenten.*
Aug. 5	Nederl.	Quatre Bras.	H. Nieuwenhuijs.		Batavia.		geen	Soerabaija.	Schimmelpenninck & Co.
» »	»	Alblasserwaard.	F. van Linderen.		»		»	»	B. J. van Eck & Co.
» »	Ned. Ind.	Ringit.	Sarie.		Balie.		»	»	Pa Bainah.
» »	Engelsche	Seaforth.	H. Blomfuldt.		Batavia.		»	»	Fraser Eaton & Co.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.	*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Naar.*
Aug. 6	Nederl. Ind.	Bella.	Jone.	Sumenap.
» »	Nederlandsche	Voor Genesters.	J. Bik.	Nederland v. Probol.
» »	»	de Stad Zierikzee.	J. J. Klein.	Rotterdam.

In lading en in reparatie liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Bestemming.*	*Agenten.*
Nederlandsche	Celebes.	Renvekamp Gille.	Nederland.	Fraser Eaton & Co.
»	Geertruida.	Sobels.	Onbepaald.	» » » »
Engelsche	Energie.	J. R. Meijer.	Nederland.	» » » »
Nederlandsche	Peking.	Kroese.	Amsterdam.	B. Kopersmit & Co.
»	Hendrina.	Pompe.	Onbepaald.	Schimmelpenninck & Co.
»	Zeeploeg.	J. van Wijngarden.	Probolingo.	» » »
»	Helen Louisa.	Metzelaar.	Grissee.	Adam & Co.
Engelsche	Elise Goddard.	J. Gascoigne.	Australie.	P. Kervel & Co.
Nederlandsche	Oosterling Ingsoen.	Mohamat Taip.	Singapore.	» » » »
»	Eersteling.	O. de Zeeuw Bagchus Wz.	Nederland.	J. F. van Leeuwen & Co.
»	Friesland.	Misselblom Beijer.	»	Mathieu Ebbe Ruijs Co.
»	Baron van Polland van Rozendaal.	A. Hoogenstraten.	Ter bevrachting.	B. J. van Eck & Co.
»	Margaretha Johanna.	Verschuur.	Nederland.	Hill Brockman & Co.

Marktprijzen.

SUIKER No. 16.— Nominaal.
WISSELKOERS @ ƒ 99½ pari.

Voor ieder in dit blad voorkomend artikel, hetwelk van geene onderteekening is voorzien, stelt de Redactie zich verantwoordelijk zoolang door haar geen ander schrijver wordt opgegeven.

GEDRUKT BIJ LE ROY & CO TE SOERABAYA.